

Alice's adventures in Wonderland

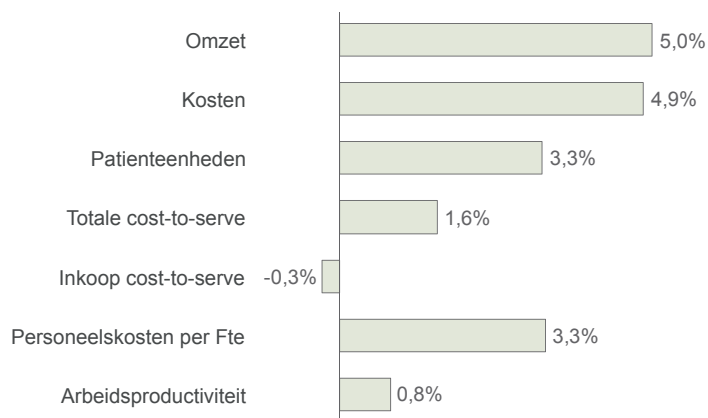
"We're all mad here!"

Studie naar de prestaties van Nederlandse ziekenhuizen 2010

S1 Ziekenhuissector vergroot financiële gezondheid ondanks stijgende cost-to-serve

Overzicht ziekenhuiszorg [% verandering 2009-2010]

¹⁾ Gecorrigeerd voor eenmalige effecten van compensatieregeling IVA

Managementsamenvatting

In deze managementsamenvatting staan we stil bij de belangrijkste zeven conclusies die wij trekken over de prestaties van 89 Nederlandse ziekenhuizen in 2010. Figuur S1 hiernaast geeft in een oogopslag een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van omzet, kosten, productie en productiviteit.

1) Eenmalige stelselwijziging immateriële vaste activa: collectieve onzekerheid leidt tot excessen

In totaal schreven de ziekenhuizen in 2010 ruim EUR 700 miljoen af in verband met de eenmalige afwaardering van de IVA. Het door de minister vrijgemaakte bedrag voor deze afschrijving bedraagt echter slechts EUR 160 miljoen. Zoals bij elke stelselwijziging die wij tot nu toe onderzochten, lijkt ook hier weer sprake te zijn van excessen die voortkomen uit collectieve onduidelijkheid en onzekerheid.

2) Lager dan gemiddelde omzetgroei in 2010

In 2010 steeg de ziekenhuisomzet met 5,0% tot EUR 19,2 miljard. In tijden van beperkte economische groei is dit een indrukwekkend groeicijfer, maar tussen 2002 en 2010 zagen we slechts twee jaren met minder omzetgroei: 2005 en 2006. In 2010 zijn de ziekenhuizen er al in geslaagd binnen de kaders te blijven, die in het hoofdlijnenakkoord voor 2012-2015 zijn vastgelegd. Dit kwam in 2010 doordat de kostenstijging beperkt werd door relatief lage prijsgroei. Echter, de volumegroei lag met 3,3% wel hoger dan de 2,5% die in het akkoord is vastgelegd.

3) Het groeiend B-segment is voor kleine ziekenhuizen belangrijk, maar ze presteren daarin minder dan verwacht

Hoewel de totale omzetgroei afnam tot 5%, bleef de omzet in het vrij onderhandelbare B-segment sterk stijgen. De totale B-segment omzet steeg EUR 0,5 miljard tot EUR 4,1 miljard. Dit is een omzetstijging van 13,1% ten opzichte van 3,1% omzetstijging in het gebudgetteerde A-segment.

Het B-segment is belangrijk voor de kleine streekziekenhuizen, maar hun markt-prestatie blijft achter. Zelfs na correctie voor de relatief goedkopere productmix van deze ziekenhuizen in het B-segment, blijft hun marktscore steken op 0,9.

4) Patiënten kiezen nog steeds actief tussen ziekenhuizen

In Nederland hebben wij te maken met actief keuzegedrag van patiënten. Dit is duidelijk waar te nemen door de stevige veranderingen in de marktscore bij een aantal ziekenhuizen. Gemiddeld veranderde de netto marktscore van de ziekenhuizen in 2010 met 1,6%. Daarmee is 2010 vanuit patiëntenstromen gezien geen bijzonder jaar. In 2009 lag de zogenaamde *churn rate* met 1,9% relatief hoog; in 2008 met 1,4% juist relatief laag.

5) Voor het eerst in jaren blijven reële kosten per patiënteheid vrijwel stabiel

De kosten van ziekenhuizen stegen in 2010 met 4,9%. Ruim tweederde (3,3 procentpunt) van deze kostenstijging werd veroorzaakt door stijging van de gewogen productie. Gecorrigeerd voor inflatie steeg de reële cost-to-serve met 0,3%. Dit is een echte omslag. Sinds 2005 werd de ziekenhuissector geplaagd door fors teruglopende productiviteit¹. In 2009 steeg de cost-to-serve nog 2,7 procentpunt boven de inflatie. De beheerste kostenstijging werd gerealiseerd door verbetering van de arbeidsproductiviteit per FTe en een daling van de inkoopkosten.

In 2010 verbetert de arbeidsproductiviteit per FTe, al is de ontwikkeling met 0,8% nog bescheiden. Doordat de loonkosten per Fte met 3,3% stijgen, verslechtert de totale arbeidsproductiviteit gemeten in kosten (EUR personeel per patiënteheid) met 2,5%. Dit is wel de kleinste verslechtering van de arbeidsproductiviteit sinds 2007. Echt opvallend in 2010 is de ontwikkeling van de inkoopkosten. Voor het eerst sinds het begin van onze metingen in 2002 zijn de nominale inkoopkosten per patiënteheid gedaald. De daling was slechts 0,3%, maar gecorrigeerd voor inflatie is de reële inkoop cost-to-serve 1% gedaald.

¹ Onder productiviteit verstaan wij productie per euro kosten. Dit is te onderscheiden van arbeidsproductiviteit, waaronder wij verstaan productie per euro personeelskosten. Arbeidsproductiviteit per FTe, tot slot, is de productie per FTe.

6) Weer een recordjaar: absoluut en relatief hoogste winstgevendheid

De ziekenhuizen realiseerden in 2010 een totale winst van EUR 300 miljoen. Dit is zowel absoluut als relatief (1,6% van de omzet) de hoogste winstgevendheid sinds 2002. Tussen de vergelijkingsgroepen zien we wel een aantal opvallende verschillen. De streekziekenhuizen moeten zich tevreden stellen met een resultaat van 0,1% (groot streek) en 1,1% (klein streek), terwijl de grote stedelijke ziekenhuizen gemiddeld 3,0% winst behaalden. Een tweede groep die onder financiële druk staat, zijn de universitaire centra. Zij behalen als groep een gemiddelde winst van slechts 0,6% .

7) Gemiddeld eigen vermogen op 15%

Vijftien procent eigen vermogen ten opzichte van het balanstotaal wordt algemeen gezien als een ondergrens om te spreken van een financieel stabiel ziekenhuis. In 2010 komt het eigen vermogen in de sector bijna op deze grens uit. De ziekenhuizen hebben gemiddeld 14,8% van hun balanstotaal als eigen vermogen in reserve. 14 ziekenhuizen hebben een vermogenspositie tussen 0% en 10%. Deze ziekenhuizen zijn relatief kwetsbaar en slechts korte tijd in staat om ook bescheiden verliezen te dragen.

Voor nadere informatie:

drs. W. Klinkhamer

wouter.klinkhamer@gupta-strategists.nl

+31 6 24131300